

OPMANDSKENDELSE

I

Voldgiftssagen:

Centralforeningen for Stampersonel
(advokat Ulrik Jørgensen)

mod

Forsvarsministeriet
(kammeradvokaten v/ Niels Banke)

Afsagt den 30. juni 2004

1. Mellem klageren, Centralforeningen for Stampersonel (CS), og indklagede, Finansministeriet, er der opstået tvist om, hvorvidt alle de arbejdsbestemte tillæg, som er videreført ved parternes aftale af 3. juni 2002 om nyt lønsystem, og som ikke berettiger til pension efter det gamle lønsystem, er gjort pensionsgivende for så vidt angår medarbejdere inden for parternes forhandlingsområde, der er overgået til Ny Løn.

Da der ikke har kunnet opnås enighed mellem parterne, er sagen indbragt for denne voldgiftsret bestående af faglig sekretær Samira Khan Thrane og konsulent Charlotte Fornø, der begge er udpeget af CS, major Søren-Claes Visby-Carlson og kontorchef Peter Friis, der begge er udpeget af Forsvarsministeriet, samt som opmand - undertegnede højesteretsdommer Lene Pagter Kristensen.

Sagen er blevet forhandlet den 15. juni 2004.

2. Parternes påstande

CS har nedlagt påstand om, at Forsvarsministeriet skal anerkende, at overenskomstansatte, tjenestemænd og tjenestemandslignende ansatte, der er berettigede til de tillæg, der fremgår af bilag 7 til parternes organisationsaftale af 10. oktober 2002, tillige er berettigede til pensionsbidrag af de pågældende tillæg.

Forsvarsministeriet har påstået frifindelse.

3. Sagsfremstilling

Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU) indgik den 27. januar 2002 en rammeaftale om nye lønsystemer, herunder basislønsystemer, hvorom det i aftalens § 4 bl.a. hedder:

"§ 4. Basisløn

Ved et basislønsystem aftales basislønnen for de enkelte grupper mellem Finansministeriet og vedkommende forhandlingsberettigede (central)organisation. Basislønnen vil kunne indeholde et eller flere anciennitetstrin.

Stk. 2. Basislønnen kan suppleres med centralt aftalte tillæg baseret på tværgående funktioner, der er knyttet til en stillingsgruppe.

Stk. 3. Basislønnen vil tilsvarende kunne suppleres med centralt aftalte tillæg baseret på særlige kvalifikationskrav, som er knyttet til en stillingsgruppe.

Stk. 4. Herudover kan der lokalt aftales tillæg for særlige funktioner, der varetages i stillingen eller stillingsgruppen, herunder arbejdsbestemte tillæg, der ydes for de timer/det tidsrum, hvori den pågældende funktion udføres.

Stk. 5. Tilsvarende kan der lokalt aftales tillæg for kvalifikationer mv., dvs. på grundlag af den ansattes faglige og personlige kvalifikationer, kvaliteten i opgavevaretagelsen, balancen i forhold til tilsvarende stillinger på det øvrige arbejdsmarked eller af hensyn til rekruttering og fastholdelse.

Stk. 6. Tillæg efter stk. 4 og 5 kan aftales i form af varige tillæg eller midlertidige tillæg. ..."

I aftalens § 9 om "Pension - tjenestemænd mfl." hedder det bl.a.:

"Tjenestemænd og tjenestemandslignende ansatte med statsgaranterede pensionsordninger indplaceres i pensionsmæssig henseende i det lønrammeforløb, der var gældende forud for den ansattes overgang til det nye lønssystem med oprykning i overensstemmelse med de hidtil gældende anciennitetsregler.

Stk. 2. Ved pensionering beregnes tjenestemandspensionen herefter på grundlag af den pensionsgivende løn på det skalatrin, hvorpå den pågældende på pensioneringstidspunktet var indplaceret i henhold til stk. 1.

Stk. 3. Hvis der aftales oprykning til en højere basisløngruppe eller varige tillæg/tillægsforhøjelser for funktioner eller

kvalifikationer, henholdsvis sker oprykning i lønintervallet, der i det hidtidige lønsystem ville have haft form af en oprykning til højere lønramme, indgår parterne samtidig aftale om, at den ansatte i pensionsmæssig henseende indplaceres i den højere lønramme.

...
Stk. 5. Medmindre stk. 3 finder anvendelse, kan der som supplement lokalt aftales pensionsbidrag af varige og midlertidige tillæg efter § 4, stk. 4 og 5. ..."

Det hedder i bemærkningerne til rammeaftalens § 9 bl.a.:

"Kompetencen til - som supplement til tjenestemandspensionsordningen - at aftale pensionsbidrag af varige og midlertidige tillæg i det nye lønsystem forudsættes delegeret til de lokale aftaleparter.

I forbindelse med eventuelle overvejelser om indbetaling af pensionsbidrag af midlertidige tillæg til tjenestemænd, for hvem der ikke i forvejen er oprettet en forsikringsmæssig pensionsordning, henledes opmærksomheden på, at de hermed forbundne administrationsomkostninger - specielt for så vidt angår mindre og korterevarende tillæg - kan være relativt store i forhold til pensionsindbetalingens størrelse og dermed kan reducere pensionsordningens værdi uforholdsmæssigt.

Der kan aftales pensinsbidrag af varige og midlertidige tillæg. Derudover kan der aftales pensionsbidrag af dele af udligningstillægget i den udstrækning, det erstatter tillæg (f.eks. lokallønstillæg), hvoraf der har været indbetalt pensionsbidrag til en supplerende pensionsordning.

I rammeaftalens § 10 om "Pension - overenskomstansatte mfl." hedder det bl.a.:

"For overenskomstansatte mfl., der er omfattet af forsikringsmæssige pensionsordninger, indbetales der pensionsbidrag af den aftalte løn indenfor lønintervallet, henholdsvis basislønnen samt af varige og midlertidige tillæg, fastsat efter § 4, stk. 2-5 og § 5, stk. 2.

Finansministeriet og den forhandlingsberettigede (central)-organisation kan dog i den enkelte aftale om nyt lønsystem aftale ikke-pensionsgivende tillæg efter § 4, stk. 2-3 og § 5, stk. 2.

Rammeaftalen om nye lønsystemer - samt en fra Finansministeriet udmeldt pulje på 25. mio. kr. - dannede rammerne for de overenskomstforhandlinger, som i første halvdel af 2002 blev ført mellem Forsvarsministeriet og CS. Forhandlingerne resulterede i en aftale af 3. juni 2004 om nyt lønsystem underskrevet for CS af formanden Finn Busse Jensen og for Forsvarsministeriet af kontorchef Susan Nissen. Det hedder i denne aftale - i det følgende benævnt Nylønsaftalen - bl.a.:

"Dækningsområde

§ 1. Denne aftale indgås i henhold til Rammeaftalen mellem Finansministeriet og CFU af 27. januar 2002 om nye lønsystemer. Rammeaftalens bestemmelser er gældende, hvor intet andet er anført.

Stk. 2. Denne aftale gælder for ansatte omfattet af organisationsaftalen mellem Forsvarsministeriet og Centralforeningen for Stampersonel, således:

- allerede ansatte, der vælger at overgå til nyløn,
- ved nyansættelse, herunder i forbindelse med udnævnelse.

...

Lønssystemet mv.

§ 2. Lønssystemet inden for denne aftales område etableres som et basislønssystem med en landsdækkende basisløn suppleret med centralt eller lokalt aftalte, såvel pensionsgivende som ikke-pensionsgivende funktions- og/eller kvalifikationstillæg mv.

Basislønninger

§ 3. ...

Militærtillæg

§ 4. Stampersonel i løngruppe 0-5 ydes et pensionsgivende militærtillæg, der på årsbasis udgør ...

Uddannelsestillæg

§ 5. Til mellemledere, der har gennemført grundlæggende sergentuddannelse ydes et pensionsgivende GSU-tillæg, der på årsbasis udgør ...

§ 6. Til mellemledere, der har gennemført videreuddannelsestrin I, ydes et pensionsgivende VUT-I tillæg, der på årsbasis udgør ...

§ 7. Til mellemledere, der har gennemført videreuddannelsestrin II, ydes et pensionsgivende VUT-II tillæg, der på årsbasis udgør ...

Overgang til arbejdsmarkedspension

§ 8. Der ydes ved overgang til arbejdsmarkedspension et tillæg, der på årsbasis udgør ...

...

Stk. 3. Tillægget indregnes i et eventuelt tillæg i h.t. § 9, stk. 2.

Overgangsordning for allerede ansatte

§ 9. Indplacering sker i den løngruppe, hvortil stillingen er henført på overgangstidspunktet, jf. § 3.

Stk. 2. Hvis den samlede faste løn (basisløn, militærtillæg og

uddannelsestillæg) ved indplaceringen i basisløngrupperne, er lavere end den hidtidige samlede faste løn, (skalatrinslønnen militærtillægget samt evt. sluttrinstillæg) ydes et kvalifikationstillæg til udligning af forskellen. Hidtidige midlertidige tillæg indgår ikke i den samlede faste løn, men opretholdes som midlertidige tillæg i den aftalte periode.

...
Stk. 5. Tillæg ydet jf. stk. 2 reduceres ved overgang til højere løngruppe med lønforskellen i basislønnen.

Centralt aftalte funktions- og kvalifikationstillæg

§ 10. Personel, der ansættes pr. 1. april 2003 eller senere, samt allerede ansat personel, der ved udnævnelse ansættes på et højere funktionsniveau, oppebærer de centralt aftalte funktions- og kvalifikationstillæg, som det fremgår af protokollat I til nærværende aftale.

Stk. 2. Allerede ansatte, der 31. marts 2003 oppebærer centralt/lokalt aftalte midlertidige stillings- og funktionsbestemte tillæg i gammelt lønsystem, vil ved overgang til ny løn beholde disse tillæg fra overgangstidspunktet, så længe den pågældende stilling bestrides, dog maksimalt 4 år fra overgangstidspunktet.

Pension - tjenestemænd og tjenestemandslignende ansatte

§ 11. Tjenestemænd og tjenestemandslignende ansatte er omfattet af rammeaftalens § 9. I overensstemmelse med bemærkningerne i rammeaftalen gælder § 9 dog kun indtil pensionsforholdene for tjenestemænd og ansatte med ret til tjenestemandspension er blevet fastlagt i overensstemmelse med "Pensionsforhold for tjenestemandsgupper på nye lønsystemer".

...
Stk. 4. Der indbetales pensionsbidrag af de i §§ 4-7 nævnte tillæg, jf. organisationsaftalens ad § 6.C. ..

Pension - overenskomstansatte m.fl.

§ 12. Overenskomstansatte m.fl. er omfattet af rammeaftalens § 10. Der indbetales pensionsbidrag af basislønnen samt de i §§ 3-9 varige og midlertidige tillæg, jf. organisationsaftalens ad § 6.C. ..."

I et aftaleudkast af 16. maj 2002 var bestemmelsen om "Pension - overenskomstansatte m.fl." formuleret således :

"For overenskomstansatte m.fl., der er omfattet af forsikringsmæssige ordninger, indbetales der pensionsbidrag af basislønnen samt de i §§ 3 - 7 varige og midlertidige tillæg, i henhold til organisationsaftalens ..."

Protokollat I til aftalen af 3. juni 2002, hvortil der henvises i aftalens § 10, er affattet således:

"Tillæg der videreføres i nyt lønsystem i henhold til § 10 i aftale af 3. juni 2002 mellem Forsvarsministeriet og Centralforeningen for Stampersonel om nyt lønsystem:

Tillæg til minorholdsleder
 Vederlag for mineuskadeliggørelse
 Dykkertillæg
 5. Eskadretillæg
 Ammunitionsryddertillæg
 Tillæg for tjeneste i Miljøskibe
 Siriustillæg
 Særligt Færø-tillæg
 Færø-tillæg
 Funktionstillæg, Grønland
 Tillæg til jægere og frømand
 Værkstedstillæg
 Baltikumtillæg
 Kystskippertillæg
 Informatikteknikertillæg
 EDB-tillæg
 Særligt søtillæg (sats 1, 2, 3)
 Tillæg for musikinstruktioner
 Autorisationstillæg, flyveledere
 Kompensationstillæg, flyveledere
 Fastholdelsestillæg, flyveledere
 Regularitetstillæg, flyveledere
 Ammunitionstillæg, Amager
 Funktionsvederlag (kortere varighed, længere varighed)
 Sikkerhedsrøgdykkertillæg
 Tillæg for gasrensevagter
 Sõtillæg (+25%, +33,3%)
 55 kr.-tillæg (sõtillæg, øvelses-/skydelejr, skole/kursus)
 Flyvetillæg (fast, pr. dag)
 Udspringstillæg"

Parterne underskrev samtidig med aftalen af 3. juni 2002 et "Forhandlingsresultat for OK-02", hvori aftalens økonomiske konsekvenser er angivet således:

"Krav, hvorom der er enighed mellem FMN og CS, og som gennemføres i overenskomstperioden.

1. Udbygning af pensionsdækningen af militærtillægget fra 10,5 % til 12 %. Dette skal ses i relation til nedsættelsen af militærtillægget i nyt lønsystem.

Pris: udgiftsneutral

2. Overgang til NYLØN. Frivillig overgang til NYLØN pr. 1. april 2003. Der er enighed om en aftale herom. I protokollat hertil fremgår hvilke tillæg, der videreføres indenfor rammerne af NYLØN.

Pris: 7,3 mio. kr.

3. Genforhandling af protokollat om pensionsbidrag af militærtillæg til stampersonel m.fl. ...

Besparelse: 0,1 mio. kr.

4. Forhøjelse af den økonomiske kompensation for vagt- og øvelsestillæg ...

Pris: 9,9 mio. kr.

5. Forhøjelse af værdien af mistede fridage ...

Pris: 8,1 mio. kr.

.....
9. Mulighed for frirejse til hjemmet i f.m. længerevarende udstationeringer til udlandet. ...

Pris: 0,03 mio. kr.

...
11. Bortfald af pensionsgivende uregulerede tillæg ... for ansatte med kapitalpension ...

Besparelse: 0,2 mio. kr."

Nylønsaftalen og det i tilknytning hertil underskrevne forhandlingsresultat blev godkendt af Finansministeriet, Personalestyrelsen, ved skrivelse af 9. juli 2002.

Aftaleparterne blev under overenskomstforhandlingerne bistået af en teknikergruppe bestående bl.a. af faglig sekretær i CS Knud B. Pedersen samt Susanne Bjørcklund og Steen Mikkelsen repræsenterende Forsvarsministeriet. Denne teknikergruppe fik efterfølgende til opgave at bringe den eksisterende organisationsaftale indgået den 25. maj 2000 mellem Forsvarsministeriet og CS i overensstemmelse med det ved nylønsaftalen af 3. juni 2002 opnåede forhandlingsresultat. Den reviderede organisationsaftale blev underskrevet for CS af Finn Busse Jensen og for Forsvarsministeriet af Susan Nissen den 10. oktober 2002, og det hedder i aftalen bl.a.:

"Ad § 3. LØN

I LØN, TILLÆG MV.

...

Ad § 5. PENSION

...

C Arbejdsmarkedspension.

Personel, der ansættes i henhold til ad § 1, stk. 1, pkt. b. og c. er omfattet af følgende arbejdsmarkedspensionsordning.

Stk. 1. ...

Stk. 2. For personel aflønnet i nyt lønsystem indbetales der pensionsbidrag af basislønnen og eventuelt kvalifikationstillæg (udligningstillæg) samt varige og midlertidige tillæg jf. bilag 7.

..."

Bilag 7 til organisationsaftalen, som der henvises til under "Ad § 5, pkt. C, stk. 2, indeholder en liste over "Arbejdsbestemte tillæg videreført i nyt lønsystem". Ud over militærtillæg og uddannelsestillæg (GSU-tillæg og VUT I- og II-tillæg) - som parterne er enige om er pensionsgivende - indeholder listen en lang række tidligere aftalte arbejdsbestemte tillæg, som videreføres i nyt lønsystem, idet der i listen ud for hver tillæg er medtaget en henvisning til aftalegrundlaget for det pågældende tillæg.

Der er som bilag 8 til organisationsaftalen medtaget en "Oversigt over lønvilkår mv. for tjenestemænd og tjenestemandslignende ansatte under CS forhandlingskompetence", hvori det under omtalen af "Nyt lønsystem" bl.a. hedder:

"Der indbetales pensionsbidrag af de i bilag 7 nævnte tillæg jf. organisationsaftalens ad § 5.C. ..."

Der opstod i foråret 2003 uenighed mellem parterne om, hvad der er aftalt angående pligten til at betale pensionsbidrag af de tillæg, som er nævnt i bilag 7 til organisationsaftalen af 10. oktober 2002. Det blev på et mæglingssmøde den 3. juli 2003 konstateret, at det ikke var muligt at nå til enighed i sagen, og parterne enedes herefter om at indbringe sagen for nærværende voldgiftsret, hvortil klageskrift er indgivet 6. april 2004.

Forsvarsministeriet har beregnet lønsummen af de tillæg, som parternes uenighed angår, til ca. 132. mio. kr. Beregnes pensionsbidrag heraf med 16,6 %, giver dette et beløb i størrelsesorden 21,9 mio. kr., hvilket ifølge Forsvarsministeriet udgør sagens værdi.

CS har på sin side opgjort sagens værdi til et beløb i størrelsesorden ca. 7. mio. kr. CS har herved henvist til, at Forsvarsministeriets beregninger er misvisende, idet de er baseret på, at alle, der er ansat før 1. april 2003, vil gå over på ny løn. Dette gælder imidlertid p.t. kun for 40 %. Endvidere har Forsvarsministeriet sat procentsatsen for pensionsbidraget for højt, idet procenten for overenskomstansatte alene udgør 12,5 %. Ved en fuld implementering af Nylønsaftalen vil udgiften til de

omtvistede pensionstillæg således efter CS's opfattelse alene være i størrelsesorden 14 mio. kr.

4. Forklaringer

Faglig sekretær i CS, Arne A. Jensen, har forklaret bl.a., at han var CS's repræsentant i teknikergruppen, som bistod politikergruppen under overenskomstforhandlingerne. Han var alene om at repræsentere CS på teknikergruppens møder. Han har endvidere deltaget i politikergruppens møder som bisidder for Bjarne B. Jensen. Det første politikermøde blev afholdt i november 2001, hvor parterne kridtede banen op. Der havde også i forbindelse med tidligere overenskomstforhandlinger været talt om Ny Løn, men parterne havde ikke kunnet nå til enighed om beregningsgrundlaget. CS gik - trods skepsis i baglandet - ind i forhandlingerne om Ny Løn i 2002. Det første teknikermøde blev afholdt den 21. januar 2002. Der blev afholdt i alt 7 officielle teknikermøder, og herudover var der en del korrespondance pr. mail mellem teknikergruppens medlemmer. Ifølge CS's beregninger ville Nyløn-systemet umiddelbart "koste" CS's medlemmer ca. 260.000 mio. kr. i lønsum, men CS regnede med, at dette ville blive opvejet af fordelene ved Ny Løn, og at man ville få pengene hjem igen gennem lokallønsforhandlinger. Rammeaftalen af 27. januar 2002, som var indgået mellem CFU og Finansministeriet, betød, jf. aftalens § 10, at varige og midlertidige tillæg til overenskomstansatte fremover ville være pensionsgivende, medmindre det i den enkelte aftale blev aftalt, at et tillæg ikke skulle være pensionsgivende. Sådanne tillæg skulle altså undtages positivt for ikke at blive pensionsgivende. Han har fra starten gjort opmærksom herpå i teknikergruppen, uden at dette gav anledning til nogen reaktioner. Da han skulle kunne sælge aftalen om Ny Løn til sin formand, bad han om, at der i aftalens bestemmelse om pension til overenskomstansatte (nylønsaftalens § 12) kom en udtrykkelig henvisning med til rammeaftalens § 10. Det var der ingen indvendinger imod, og denne henvisning blev derfor sat ind. Han gjorde sig ingen specielle overvejelser vedrørende tjenestemænd, men man regnede sædvanligvis under forhandlingerne med, at der skulle være ens vilkår.

Han har i forhandlingsforløbet løbende modtaget Forsvarsministeriets beregninger over de økonomiske konsekvenser af de aftaleudkast, som kom på bordet. Han studsede i den forbindelse ikke over, at der i disse beregninger alene var

medregnet pensionsbidrag af militærtillæg og uddannelsestillæg. Disse tillæg, som dækkede både gammel og ny løn, beroede på overenskomstkrav og skulle derfor finansieres af den udmeldte pulje på 25 mio. kr. Pensionsberettigelsen af de øvrige arbejdsbestemte tillæg fulgte af den generelle rammeaftale, og han regnede ikke med, at der skulle være dækning herfor i CS's eget forhandlingsresultat, når der ellers var dækning i det, som CS havde givet afkald på. Han opfattede således aftalen på dette punkt som værende selvfinansierende.

Det fremgik af det underskrevne forhandlingsresultat af 3. juni 2002, at Forsvarsministeriet havde beregnet udgiften til overgang til Ny Løn til 7,3 mio. kr., men CS var ved underskrivelsen ikke gjort bekendt med, hvilke forudsætninger der lå til grund for beregningen af dette beløb.

Teknikergruppen fik efterfølgende til opgave at implementere Nylønsaftalen i parternes organisationsaftale, og der var i gruppen ingen indvendinger imod den måde, som denne aftales Ad § 5, pkt. C, stk. 2, blev formuleret på, ligesom der ingen indvendinger fremkom vedrørende formuleringen af aftalens bilag 8 om tjenestemænd.

Efter organisationsaftalens underskrivelse i oktober 2002 blev det nye system præsenteret for CS's medlemmer på informationsmøder, som CS og Forsvarskommandoen afholdt i fællesskab. Der fremkom på disse møder ingen protester imod, at CS informerede om, at det nye system bl.a. indebar, at de videreførte arbejdsbestemte tillæg blev pensionsgivende i det nye system. ^C fra Forsvarskommandoen, som havde deltaget i teknikergruppen, var således bl.a. til stede på møderne uden at komme med indvendinger. CS blev imidlertid efterfølgende opmærksom på, at Forsvarskommandoen ikke beregnede pensionsbidrag af andre tillæg end militærtillæg og uddannelsestillæg, og man bad derfor - da det viste sig, at parterne var uenige om forhandlingsresultatet - om afholdelse af et mæglingsmøde.

Formand for CS, B, har forklaret bl.a., at han deltog såvel i forhandlingerne om den generelle rammeaftale som i de 4 politikermøder, som blev afholdt forud for indgåelsen af Nylønsaftalen af 3. juni 2002. Parterne havde allerede i 1999 forsøgt at forhandle en nylønsaftale, hvilket ikke var lykkedes. § 10 i rammeaftalen fra januar 2002 om nye lønsystemer var helt

central. Uden denne bestemmelse havde man ikke indgået aftalen om Ny Løn. Økonomien i aftalen var selvfinansierende, og der var derfor ingen diskussioner om økonomien i, at tillæggene blev pensionsgivende. Det blev ikke nævnt, at nogle af tillæggene ikke skulle være pensionsgivende. Man holdt sig på politikermøderne til de overordnede retningslinier, og man var ikke dybt nede hverken i teknikken eller i økonomien. Spørgsmålet om, hvordan rammeaftalens § 10 skulle forstås, blev ikke drøftet specifikt. Han er først senere blevet klar over, at andre personalegrupper ikke har fået anerkendt pensionsberettigelse af alle videreførte arbejdsbestemte tillæg. Der ville ved overgangen fra gammel til Ny Løn blive frigjort ca. 60 mio. kr. Der var derudover 200 mio. kr. i spil til Ny Løn, så der var penge nok til at dække udgiften til pensionsbidrag af videreførte tillæg. Han blev i maj 2003 ramt af alvorlig sygdom, og han er uden erindring om tiden forud herfor. Han kan derfor ikke huske, at han i foråret 2003 skulle have haft en telefonsamtale med kontorchef D, men han har haft nogle uforpligtende samtaler med hende efter, at han i september 2003 kom tilbage fra sin sygeorlov.

Kontorchef i Forsvarsministeriet, D, har forklaret bl.a., at hun i 2002 havde til opgave at lede og føre overenskomstforhandlingerne med en række personalegrupper, herunder CS. Forsvarsministeriets store mål var at få indført et nyt lønssystem, som på sigt skulle give medarbejderne en individuel løn bestående af en basisløn suppleret af en honorering efter fortjeneste i form af tillæg. Hun var forhandlingsleder i politikergruppen, hvor tingene blev forhandlet og besluttet. Teknikergruppens opgave bestod i at komme med oplæg og foretage beregninger, men teknikergruppen kunne ikke beslutte noget selv. Der blev endvidere ikke besluttet noget, uden at begge overenskomstparter var fuldt på det rene med, hvad det ville koste.

I relation til CS var der stor uenighed om tillægsmassen. Der blev nok holdt 12 - 15 møder fra forhandlingerne begyndte og frem til den 3. juni 2002, hvor aftalen blev underskrevet. Forsvarsministeriet ønskede råderum for tillæg, mens CS ønskede at bevare den hidtidige løn. Det var under forhandlingerne herom, at man nåede frem til en rådighedssum reserveret tillæg på 200 mio. kr. For at nå dette resultat, måtte det aftales, hvilke tillæg der skulle videreføres i det nye system. Udgangspunktet var, at tillæg, som blev videreført, skulle videreføres, som de var. Et

tillæg, som blev videreført på hidtidige vilkår, gav ikke anledning til foretagelse af konsekvensberegninger. De konsekvensberegninger, som løbende blev foretaget, og som lå til grund for det forhandlingsresultat, som blev underskrevet den 3. juni 2002, angik således alene aftalte ændringer, som indebar fremtidige fordyrelser eller besparelser. Det blev på intet tidspunkt drøftet, at videreførte tillæg fremover skulle være pensionsgivende. Den aftale, som blev indgået med CS, betød, at der kun skulle betales pensionsbidrag af de tillæg, som er nævnt i nylønsaftalens § 11, stk. 4, og § 12, stk. 1, 2. pkt. Hvis andet havde været aftalt, ville det have ført til helt andre beregninger. Det er udelukket, at det kan have været underforstået, at videreførte tillæg fremover skulle være pensionsberettigende, og hun forstår ikke forklaringerne om, at aftalen på dette punkt skulle være selvfinansierende.

Som hun husker det, kom henvisningen i § 12, stk. 1, 1. pkt., ind i aftalen på Forsvarsministeriets initiativ. Parternes aftale om, hvilke tillæg der er pensionsgivende, fremgår herefter af § 12, stk. 1, 2. pkt. Der er her en nøje opregning af, hvilke tillæg der skal være pensionsgivende, og det følger heraf modsætningsvis, at andre tillæg ikke er pensionsgivende. I protokollatet til aftalen tales da også om, at de i protokollatet nævnte tillæg "videreføres" i nyt lønsystem, hvilket naturligt må forstås på den måde, at de videreføres på de hidtidige vilkår.

Hun hørte første gang om, at det efter CS's opfattelse skulle være aftalt, at videreførte tillæg skulle være pensionsgivende for ansatte, som overgik til Ny Løn, under et møde, som blev afholdt den 5. marts 2003. Mødet drejede sig om 7-8 spørgsmål, som trængte til afklaring. Hun var overrasket over, at det foreliggende spørgsmål kunne give anledning til fortolkningstvivl. CS påberåbte sig på mødet alene formuleringerne i organisationsaftalen af 10. oktober 2002 til støtte for sit standpunkt. Hun var uenig i CS's argumentation og mente ikke, at bestemmelserne kunne forstås på den måde, som CS hævdede. Bilag 7 til organisationsaftalen er således blot udarbejdet som en service for at vise, hvilke tillæg der er mulighed for at oppebære i Nyløn-systemet. Bilaget siger derimod intet om, hvorvidt et tillæg er pensionsgivende. Bilaget er i den sammenhæng "selvforklarende", idet der i bilaget henvises til den/de aftaler, som ligger til grund for tillægget. Hun påberåbte sig endvidere over for CS's argumentation indholdet af Nylønsaftalen af 3. juni 2002, som organisationsaftalen af 10.

oktober 2002 alene havde til formål at implementere uændret, ligesom hun henviste til, at der heller ikke var indgået aftale med andre organisationer om, at arbejdsbestemte tillæg, som blev videreført i et nylønssystem, fremover skulle være pensionsgivende. Det blev på mødet aftalt, at **B** skulle vende tilbage. Efter at hun havde rykket ham for svar, meddelte han under en telefonsamtale den 30. april 2003, at CS ikke agtede at gå videre med sagen.

Efter **B**'s sygemelding i maj 2003 anmodede CS om et møde om sagen, og der blev herefter den 3. juli 2003 afholdt et mæglingsmøde, hvorunder CS fastholdt som sin opfattelse, at der skal ske indbetaling af pensionsbidrag for alle de midlertidige og varige arbejdsbestemte tillæg, som er nævnt i bilag 7 til organisationsaftalen af 10. oktober 2002. Giver der CS medhold heri, vil det betyde en merudgift i størrelsesorden 14 - 22 mio. kr. (afhængig af om pensionsbidraget udgør 12,5 % eller 16,6 %), idet det følger af Finansministeriets retningslinier, at beregningerne skal foretages ud fra den forudsætning, at Nyløn-systemet er fuldt implementeret. En sådan udgift ville derfor have optaget den væsentligste del af den ramme på 25 mio. kr. for overenskomstforhandlingerne, som der var blevet meldt ud fra Finansministeriets side.

Chef for Forhandlings- og Personaleafdelingen i Forsvarskommandoen, oberst **E**, har forklaret bl.a., at han deltog i forhandlingerne i politikergruppen i 2002. Teknikergruppen kunne alene forhandle ud fra et klart mandat og kunne ikke beslutte noget selv. Der fremkom på intet tidspunkt en udmelding til teknikergruppen om, at alle hidtidige tillæg fremover skulle være pensionsgivende i Nyløn-systemet. Det skulle endvidere have været fremgået af beregningerne og det underskrevne forhandlingsresultat, såfremt aftaleresultatet indebar, at Forsvarskommandoen fremover skulle afholde udgifterne ved at betale pensionsbidrag af tillæg, som ikke hidtil havde været pensionsgivende. Han har sammen med **A** deltaget i en rundrejse i starten af 2003, hvorunder aftalen om Ny Løn blev præsenteret. Det blev i orienteringsfasen overladt til organisationerne selv at orientere deres medlemmer. Han vil ikke afvise, at han kan have overværet, at **A** redegjorde for forhandlingsresultatet, men han har ikke hørt **A** forklare, at hidtidige tillæg fremover ville blive pensionsgivende, idet han i så fald ville have grebet ind.

Major F. [redacted] har forklaret bl.a., at hun har overværet alle politikermøderne i 2002, og at hun var Forsvarsministeriets repræsentant i teknikergruppen sammen med G. [redacted] og C. [redacted]. Denne gruppe skulle bearbejde nogle punkter og komme med forslag, men havde ingen selvstændig beslutningskompetence. Det har ikke på noget tidspunkt været på tale, at alle hidtidige arbejdsbestemte tillæg, som blev videreført i Nyløn-systemet, fremover skulle være pensionsgivende. Det ville i givet fald have været en forbedring, som skulle have været prissat og være fremgået af overenskomstresultatet. CS fik forelagt alle de løbende beregninger og var derfor bekendt med, at der ikke var regnet på, hvad det ville koste, såfremt de videreførte tillæg fremover skulle være pensionsgivende. Pension af hidtidige tillæg var slet ikke et tema under drøftelserne. Dette var heller ikke tilfældet, da teknikergruppen gik organisationsaftalen igennem for at opdatere denne. Der er med formuleringerne i organisationsaftalens ad § 5, pkt. C, stk. 2, og i bilag 8 slet ikke taget stilling til, hvilke tillæg der er pensionsgivende. Om et videreført tillæg er pensionsgivende, afhænger af det oprindelige aftalegrundlag, hvortil der henvises i bilag 7, og ændringer heri skal i givet fald aftales. § 10 i den generelle rammeaftale omfatter således alene nye tillæg. Hun var til stede på D. [redacted]'s kontor, da denne blev ringet op af B. [redacted] den 30. april 2003, og forstod af telefonsamtalen, at meldingen fra B. [redacted] var, at CS ikke agtede at gå videre med sagen.

Major i Forsvarskommandoen, G. [redacted], har forklaret bl.a., at han deltog i teknikergruppens møder som repræsentant for Forsvarskommandoen, ligesom han har deltaget i politikergruppens møder som bisidder for oberst E. [redacted]. Der blev på intet tidspunkt drøftet pension af videreførte tillæg, og der blev ikke foretaget beregninger af, hvad dette ville koste.

5. Parternes argumentation

CS har gjort gældende, at parternes Nylønsaftale af 3. juni 2002 er indgået i henhold til bestemmelserne i rammeaftalen af 27. januar 2002, og at rammeaftalens bestemmelser er gældende, hvor intet andet er anført, jf. Nylønsaftalens § 1. Rammeaftalens § 10 er derfor en integreret del af Nylønsaftalen, hvilket også fremgår af denne aftales § 12, stk. 1, 1. pkt. Varige og midlertidige tillæg er derfor pensionsgivende, medmindre det udtrykkeligt er

anført, at det ikke er tilfældet, og dette gælder såvel nye som gamle tillæg. Nylønsaftalens § 12, stk. 1, 1. pkt., var meget vigtig for CS's bagland. § 12, stk. 1, 2. pkt., kan herved siges at være blevet overflødiggjort, men dette må ses i lyset af, at der er tale om en bestemmelse, som stod der i forvejen før indsættelsen af § 12, stk. 1, 1. pkt. § 12, stk. 1, 1. pkt., må således forstås efter sin ordlyd, hvilket betyder, at det skal være udtrykkeligt angivet i aftalen, såfremt et midlertidigt eller varigt tillæg, som er omfattet af aftalen, ikke skal være pensionsgivende. **A** ... havde i teknikergruppen gjort opmærksom herpå, og det må herefter komme Forsvarsministeriet selv til skade, såfremt man urigtigt er gået ud fra, at rammeaftalens § 10 alene finder anvendelse på nye tillæg.

Det er rigtigt, at det i Nylønsaftalens § 2 er nævnt, at funktions- og/eller kvalifikationstillæg kan være såvel pensionsgivende som ikke-pensionsgivende. Da ingen af de tillæg af denne karakter, som aftalen omfatter, udtrykkeligt i aftalen er gjort ikke-pensionsgivende, kan § 2 imidlertid kun antages at tage sigte på fremtidigt aftalte tillæg.

Det forhold, at Nylønsaftalen i relation til visse tillæg udtrykkeligt nævner, at tillægget er pensionsgivende, skyldes, at disse tillæg har været specielt drøftet, og at de er blevet ændret eller nyoprettet ved aftalen. Der kan derfor ikke sluttes modsætningsvis herfra.

Den tvivl, som der måtte kunne være med hensyn til, hvorledes Nylønsaftalen skal fortolkes, forsvinder i hvert fald, når man ser, hvordan parterne i enighed har implementeret aftalen i parternes organisationsaftale. Formuleringerne under ad § 5, pkt. C, stk. 2, og i bilag 8 til aftalen, som er underskrevet af begge parter, kan ikke forstås på anden måde end, at det er alle de tillæg, som er nævnt i bilag 7, som er pensionsgivende i Nyløn-systemet. Nylønsaftalen er i forhold til tjenestemand vel ikke særlig klar på dette punkt, men der er tradition for at behandle personalegrupperne ens, og dette må anses for at være baggrunden for, at bilag 8 til organisationsaftalen er blevet formuleret som sket.

Det nævnes udtrykkeligt under ad § 5, pkt. C, stk. 2, i organisationsaftalen, at det både er varige og midlertidige tillæg, som er pensionsgivende. Forsvarsministeriets opfattelse,

hvorefter det kun er militar- og uddannelsestillæg - der begge er varige tillæg - som skulle være pensionsgivende, kan derfor ikke være rigtig.

Pensionsberettigelsen for de øvrige tillæg, som er nævnt i bilag 7, er en konsekvens af rammeaftalens § 10 og var ikke noget, som blev udtrykkeligt forhandlet i Nylønsaftalen. Udgiften hertil skulle derfor heller ikke medtages ved beregningen af Nylønsaftalens økonomiske konsekvenser. CS var i øvrigt ikke ved underskrivelsen af forhandlingsresultatet af 3. juni 2002 blevet gjort bekendt med, hvilke forudsætninger der lå til grund for, at Forsvarsministeriet havde beregnet udgiften i forbindelse med overgang til Ny Løn til 7,3 mio. kr.

Når Nyløn-systemet er fuldt implementeret, vil det betyde en grundlønsbesparelse på 62 mio. kr., hvortil kommer det råderum for tillæg på 200 mio. kr., som parterne havde forhandlet sig frem til. Der var derfor en samlet ramme på 262 mio. kr. til at finansiere bl.a. udgiften til pensionsbidrag af videreførte tillæg. Ved en fuld implementering af Ny Løn, vil denne udgift være i størrelsesorden 14 mio. kr., hvorfor der er penge nok til at finansiere ordningen. Konsekvensen er blot, at det fremtidige råderum for tildeling af tillæg begrænses med et tilsvarende beløb.

Får Forsvarsministeriet medhold i sin påstand, vil dette få som konsekvens, at den pensionsberettigende lønsum nedsættes med 62 mio. kr., når Nyløn-systemet er implementeret. En sådan nedsættelse af den pensionsberettigende lønsum har imidlertid aldrig været hensigten med indgåelsen af Nylønsaftalen og fremgår hverken af aftalen eller dens forudsætninger.

Forsvarsministeriet har gjort gældende, at det nøje fremgår af det forhandlingsresultat, som parterne underskrev den 3. juni 2002, hvad der var de økonomiske konsekvenser af Nylønsaftalen. Det således beregnede resultat svarede til den pulje på 25 mio. kr., som var rammen for forhandlingerne, og der er i forhandlingsresultatet redegjort for poster helt ned til 30.000 kr. Det er derfor udelukket, at det i forhandlingsresultatet tillige indgik, at der skulle beregnes pension af videreførte arbejdsbestemte tillæg. Dette ville i sig selv indebære en fordyrelse i størrelsesorden 14-22 mio. kr. Det er klart udgiftskrævende, såfremt hidtidige ikke-pensionsgivende tillæg

gøres pensionsgivende i det nye lønsystem, og der skulle derfor i beregningerne have været taget højde herfor, såfremt dette indgik i overenskomstresultatet. Der har imidlertid på intet tidspunkt i beregningerne været taget højde for en sådan udgift, hvilket var CS bekendt.

CS's opfattelse, hvorefter aftalen skulle være "selvfinansierende", beror på en misforståelse. Det aftalte råderum på 200-262 mio. kr. til Ny Løn vedrører således en helt anden problemstilling, som drejer sig om at skabe plads under kommende forhandlinger for, at lønforbedringer kan aftales i form af tillæg. At der, når Nylønsaftalen er fuldt implementeret, er frigjort 62 mio. kr. af lønsummen til Nylønsaftalen, er heller ikke det samme som, at der er fjernet 62 mio. kr. fra den pensionsgivende løn, idet de nye tillæg, der aftales efter Nylønsaftalen, helt overvejende vil blive gjort pensionsgivende. CS's opfattelse beror således på en spidsfindig efterrationalisering og er i øvrigt ulogisk, idet den ville betyde, at parternes forhandlingsresultat kun skulle dække nogle og ikke alle de omkostninger, som er forbundet med Nylønsaftalens implementering. Dette er ikke tilfældet. Det helt centrale i sagen er derfor, at der ikke kan være indgået en aftale om at gøre videreførte tillæg pensionsgivende i det nye lønsystem, når dette ikke fremgår af konsekvensberegningerne.

CS's måde at fortolke aftaleresultatet på er også af andre grunde uholdbar. CS har bygget sin argumentation op omkring henvisningen i Nylønsaftalens § 12, stk. 1, 1. pkt., til rammeaftalens § 10, men denne argumentation holder ikke i forhold til tjenestemænd, og CS er i den forbindelse enig i, at der i relation til det af sagen omhandlede fortolkningsspørgsmål ikke skal sondres mellem tjenestemænd og overenskomstansatte. De videreførte tillæg, hvis pensionsberettigelse der er tvist om, drejer sig imidlertid i høj grad om tillæg, hvor det klart har formodningen imod sig, at de skulle kunne berettige til tjenestemandspension.

Henvisningen i Nylønsaftalens § 12, stk. 1, 1. pkt., til rammeaftalens § 10 må antages at være kommet ind på Forsvarsministeriets initiativ og må ses i sammenhæng med § 12, stk. 1, 2. pkt., som gengiver indholdet af parternes aftale om, hvilke tillæg der er pensionsgivende. Det fremgår heraf præcist, hvad det er for tillæg, der skal være pensionsgivende, hvilket er i overensstemmelse med rammeaftalens § 10. De tillæg, som er

omfattet af Nylønsaftalens § 10 og Protokollat I til aftalen, skal - jf. protokollatet - "videreføres i nyt lønsystem". Dette må naturligt forstås på den måde, at tillæggene skal videreføres på uændrede vilkår. Der er således ingen uklarheder i aftalen, jf. herved også aftalens § 2, hvoraf det fremgår, at lønsystemet omfatter såvel pensionsgivende som ikke-pensionsgivende tillæg.

Organisationsaftalen, som blev underskrevet den 10. oktober 2002, havde alene til formål at implementere Nylønsaftalen - ikke at foretage ændringer heri - og aftalen kan ikke fortolkes på den måde, som CS gør gældende. I aftalens § 3 gennemgås tillæggene, og det anføres, om et tillæg er pensionsgivende. Dette ville være overflødigt, hvis det var aftalt, at alle arbejdsbestemte tillæg er pensionsgivende. Henvisningen i ad § 5, pkt. C, stk. 2 - og i bilag 8 for så vidt angår tjenestemænd - til aftalens bilag 7 kan endvidere ikke forstås på den af CS hævdede måde. Bilag 7 er således "selvforklarende", idet der i bilaget er henvist til det til grund liggende aftalegrundlag, som er afgørende for, om tillægget er pensionsgivende eller ikke. Bilag 7 omfatter i øvrigt også gene- og ulempetillæg mv., som slet ikke er omfattet af rammeaftalens § 10, idet der hverken er tale om midlertidige eller varige tillæg, men derimod om "momentantillæg". Der kan heller ikke udledes noget af, at det under ad § 5, pkt. C, stk. 2, er forudsat, at også midlertidige tillæg kan være pensionsgivende, idet dette vil kunne aftales fremover, hvilket da også allerede er sket.

Det fremgår af de afgivne forklaringer, at spørgsmålet om at gøre videreførte arbejdsbestemte tillæg pensionsgivende slet ikke har været drøftet i politikergruppen, og det følger allerede heraf, at dette derfor ikke kan være aftalt. Der er da heller ikke andre personalegrupper inden for Forsvarsministeriets område, som har opnået et sådant forhandlingsresultat. Den eneste, som har forklaret, at spørgsmålet blev bragt på bane i teknikergruppen, er **A. J. J.**, men selv efter hans forklaring gav dette ikke anledning til nærmere drøftelser. Dette må komme CS selv til skade, idet CS havde al mulig grund til at tage spørgsmålet op, da CS kunne se, at der ikke var afsat penge hertil i de løbende beregninger, som blev foretaget.

6. Opmandens bemærkninger

Da der ikke blandt de af parterne udpegede medlemmer har kunnet opnås flertal for en afgørelse, træffes denne af opmanden, der udtaler:

Et af temaerne for Nylønsaftalen af 3. juni 2002 var at aftale, hvilke tillæg der skulle videreføres i det nye lønsystem. Der blev i forbindelse med aftalens forhandling og underskrivelse foretaget nøje beregninger af, hvilke fordyrelser og besparelser aftalen ville medføre i forhold til det hidtidige niveau, og det må derfor også anses for at være indgået i forhandlingerne om denne aftale, om tillæggene i det nye lønsystem skulle videreføres på uændrede eller ændrede vilkår. Det må samtidig have formodningen imod sig, at der skulle være aftalt væsentlige fordyrelser eller besparelser, som ikke er fremgået af de konsekvensberegninger, der løbende blev foretaget, og som var begge parter bekendt.

Nylønsaftalen angiver i § 11, stk. 4, for så vidt angår tjenestemænd og i § 12, stk. 1, 2. pkt., for så vidt angår overenskomstansatte, at de tillæg, som er nævnt i nogle bestemte paragraffer tidligere i aftalen, skal være pensionsgivende. Dette må - uanset henvisningen i § 12, stk. 1, 1. pkt., til rammeaftalens § 10 - naturligt forstås på den måde, at der hermed er gjort op med, hvilke af de tillæg, som aftalen omhandler, som er gjort pensionsgivende. Dette fortolkningsresultat støttes af, at der i forbindelse med aftaleforhandlingerne og aftalens indgåelse alene blev foretaget beregning af udgifterne til pensionsbidrag af tillæggene nævnt i § 11, stk. 4, og § 12, stk. 1, 2. pkt. Det støttes endvidere af, at protokollatet til aftalen alene taler om, at de i protokollatet nævnte eksisterende tillæg skal "videreføres i nyt lønsystem", hvilket - hvis andet ikke er angivet - naturligt må forstås som en videreførelse i henhold til det i forvejen bestående aftalegrundlag.

Da CS ikke har henvist til omstændigheder i forbindelse med aftalens forhandling, indgåelse eller implementering, som kan føre til et andet resultat, lægges det herefter til grund, at det ved Nylønsaftalen af 3. juni 2002 alene er aftalt, at der skal betales pensionsbidrag af de tillæg, som er nævnt i aftalens § 11, stk. 4, og § 12, stk. 1, 2. pkt.

Forsvarsministeriets påstand om frifindelse tages som følge af det anførte til følge.

Der afsiges herefter sålydende

K E N D E L S E:

Indklagede, Forsvarsministeriet, frifindes.

Hver af parterne skal bære egne omkostninger og betale halvdelen af opmandens honorar og udgifter.

København, den 30. juni 2004

Lene Pagter Kristensen